

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Alkoholijuomiin liittyvää lainsäädäntöä

25.1.2022

Timo Rokka

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvonta virasto, Valvira

- STM:n alainen virasto
- Toimipaikat Helsingissä ja Rovaniemellä
- N. 180 virkamiestä
- Keskusviranomainen, asiantuntijaorganisaatio
- Terveyden ja sosiaalihuollon valvonta
- Terveyden ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden laillistamiset
- Yksityisen terveydenhuollon luvat
- Ympäristöterveydenhuolto
- Alkoholielinkeino

Alkoholiasiat Valvirassa

- Alkoholijuomien valmistus- ja tukkumyyntiluvat
 - Alkoholijuomien valmistus- ja tukkumyyntilupien valvonta
 - Teollisuus/keittiöalkoholin luvat ja valvonta
 - Alkon valvonta ja kansainvälinen liikenne
 - Tuotevalvonta ja pakkausmerkinnät
 - Alkoholiiin liittyvät mainonta-asiat
 - Aluehallintovirastojen ohjaus
-
- Elintarvikelain ja sen säädösten valvonta ja ohjaus alkoholijuomien ja niiden varasto- ja valmistuspaikkojen osalta.
 - Anniskelu- ja vähittäismyyntiluvat ja niiden valvonta aluehallintovirastoilla.

Alkoholielinkeinorekisteri (Allu)

- Ylläpito Valvirassa
- Avit hyödyntävät
- Alkoholiin liittyvät luvat ja haltijoiden tiedot
- Kaikki Suomessa myytävät alkoholituotteet tuoterekisterissä, n. 28 000 tuotetta
 - Rekisterissä tuotenumero (EAN/GTIN), tuotteen nimi, tyyppi, sisällön määrä, alkoholipitoisuus, valmistaja, (maahantuoja), luomu/nimisuoja/käsityöläis-olut/tilaviini ja analyysi(kotimaiset ja 3. maa tuotteet).
- Valmistustiedot tuotetasolla, litramäärät
- Myyntitiedot kuka, kenelle, milloin, mitä ja kuinka paljon.
- Uudistushanke Allu 2, käyttöönotto 2022-23

Alkoholien valmistus ja myynti

- Kaupallinen alkoholijuomien valmistus on aina luvanvaraista
- Kotona omaan käyttöön tapahtuva ei tarvitse lupaa
 - Tislata ei saa
- Valmistus/tukkumyynti tapahtuu elintarvikehuoneistossa ja verottomassa varastossa (koskee vain valmistustusta)
- Lupa on voimassa toistaiseksi
 - eli niin kauan kuin luvanhaltijan täyttää valmistusluvan saamisen edellytykset tai luvanhaltija ilmoittaa luvan/toiminnan lopetuksesta.
- Valmistus/tukkumyyntiluvalla myydään vain toiselle luvalla

Avoindata.fi

- Alkoholijuomien valmistajat
- Alkoholijuomien tukkumyyjät
- Alkoholijuomien anniskelijat ja vähittäismyyjät
- <https://www.avoindata.fi/data/fi/dataset/alkoholielinkeinorekisteri>

Alkoholiin sovellettavat lait

- **Alkoholilaki**

- Lain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa.
- Alkoholin aiheuttamien haittojen ehkäiseminen alkoholin käyttäjille, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle.

- **Elintarvikelaki**

- Tarkoituksena suojella kuluttajan terveyttä ja taloudellisia etuja varmistamalla elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien turvallisuus.
 - Elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikesäännösten mukainen laatu ja elintarvikkeista ja elintarvikekontaktimateriaaleista annettavien tietojen riittävyys ja oikeellisuus.
 - Edistää lain soveltamisalan osalta elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijoiden toimintaedellytyksiä.
- EU:n lainsäädäntö mm. tislattut alkoholijuomat, viinit, nimisuoja tuotteet, luonnonmukainen tuotanto.

EU:n asetuksia, joita sovelletaan alkoholijuomiin

Yleiset

- EU:n asetus elintarvikehygieniasta (852/2004)
- EU:n yleinen elintarvikeasetus (178/2002)
- EU:n valvonta-asetus ((EU) 2017/625)
- EU:n asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (elintarviketietoasetus) (1169/2011)
- EU:n asetus elintarvikkeita koskevista ravitsemus- ja terveystieteilästä (väiteasetus) (1924/2006)
- EU:n uusielintarvikeasetus (2283/2015).

Kontaktimateriaalit

- EU:n asetus elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista materiaaleista ja tarvikkeista (1935/2004).
- EU:n asetus elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden hyvästä tuotantotavoista (2023/2006).
- Valmispakkaus direktiivi 76/211/ETY.

EU:n asetuksia, joita sovelletaan alkoholijuomiin

EU:n asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (elintarviketietoasetus) (1169/2011)

Alkoholijuomien pakkausmerkinnät:

- yli 1,2 til-% juomista on ilmoitettava alkoholipitoisuus
- Esittämistapa ”til-%” tai tilavuusprosentti
- Ravintoarvomerkinnot eivät pakollisia
- Myöskään ainesosaluettelo ei ole pakollinen

Elintarvikkeiden ravitsemus- ja terveystietojen asetus (1924/2006)

- Alkoholijuomiin ei saa liittää terveystietoja.
- Alkoholijuomiin ei saa liittää ravitsemustietoja ainoastaan ilmoitus ravitsemustieteenä vähennetystä energiasta.
- Esim. ”Low carbs”-maininta kielletty, koska viittaa alennettuun hiilihydraattimäärään, ei energiamäärään.

Valmispakkaus direktiivi 76/211/ETY / KTM päätös 179/2000

- Pakkauskokoja esim, väkeville ja viineille.

EU:n asetuksia, joita sovelletaan alkoholijuomiin

Lisäaineet

- EU:n elintarvikelisäaineista 1333/2008
- EU:n asetus elintarvikelisäaineiden, elintarvike-entsyymien ja elintarvikearomien yhtenäisestä hyväksymismenettelystä 1331/2008
- MMM:n asetus valmistuksen apuaineista elintarvikkeissa 1020/2011
- EU:n lisäainetietokanta https://webgate.ec.europa.eu/foods_system/main/?sector=FAD&auth=SANCAS

Aromilainsäädäntö

- EU:n asetus elintarvikkeissa käytettävistä aromeista ja tietyistä ainesosista, joilla on aromaattisia ominaisuuksia 1334/2008
- Aromiainerekisteri käytettäväksi sallituista aromiaineista 1999/217/EU
- EU:n asetus elintarvikkeissa käytettävistä tai käytettäväksi tarkoitetuista savuaromeista 2065/2003.
- EU:n täyttöön panoasetus sellaisenaan elintarvikkeissa tai niiden pinnalla ja/tai savuaromien valmistuksessa käytettäviä sallittuja savuaromien primaarituotteita koskevan unionin luettelon laatimisesta 1321/2013
- EU:n aromitietokanta:
https://webgate.ec.europa.eu/foods_system/main/?sector=FFL&auth=SANCAS (oikeasta yläreunasta categories tai flavourings)
-

EU:n asetuksia, joita sovelletaan alkoholijuomiin

Luomulainsäädäntö

- EU:n asetus maataloustuotteiden luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja siihen viittaavista merkinnöistä maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa (luomuasetus) 2018/848 (sovelletaan 1.1.2022 lähtien)
- EU:n toimeenpanoasetus 889/2008
 - Uusi täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/464

Nimisuojalainsäädäntö

- EU:n asetus maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä 1151/2012
- Laatujärjestelmä
- eAmbrosia tietokanta, tuotteista ja niiden valmistusmenetelmistä
- <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/>

EU:n asetuksia alkoholista

Viinit

- Maataloustuotteiden yhteinen markkinajärjestely asetus (EU 2021/2117)
 - Määritelmät viinistä, kuohuviinistä
- EU:n asetus 2019/33, mm. koskee viinien esille panoa, tuotemääritelmiä ja maantieteellistä suojaa.
 - Määritelmiä pakkaukseen käytettävistä pulloista ja sulkimista
 - Suojattujen nimien ja niiden homonyymien käytöstä
 - Pakkausmerkinnöistä

EU:n asetuksia alkoholista

Tislatut alkoholijuomat

- EU:n asetus, tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta 787/2019 (toukokuusta 2021 -)
- Säännöksiä ja määritelmiä valmistustavoista ja raaka-aineista
 - 'maustamisella' tarkoitetaan aromien tai makua antavien elintarvikkeiden lisäämistä tislattujen alkoholijuomien valmistuksessa yhdellä tai useammalla seuraavista prosesseista: alkoholin lisääminen, hauduttaminen, maserointi, alkoholikäyminen tai alkoholin tislauksen yhdessä aromien tai makua antavien elintarvikkeiden kanssa.
 - Asetuksen 178/2002 määritelmä elintarvikkeesta 2 artikla *'elintarvikkeella' tarkoitetaan mitä tahansa ainetta tai tuotetta, myös jalostettua, osittain jalostettua tai jalostamatonta tuotetta, joka on tarkoitettu tai jonka voidaan kohtuudella olettaa tulevan ihmisten nautittavaksi.*
- Nimien käytöstä
- Tislattujen juomien esittämistavoista tislatuissa alkoholijuomissa, niistä valmistetuista sekoituksissa ja muissa elintarvikkeissa
- Yksityiskohtaiset tuotekuvaukset (44 kpl) tunnetuimmista tislatuista juomista
 - Viski, konjakki, rommi, vodka, brandy...

EU:n asetuksia alkoholista

Tislatut alkoholijuomat

Esim. likööri tuotekuvaus, peruslikööri (tuotekuvaus 33);

- a) Likööri on väkevä alkoholijuoma,
- jonka makeuttavien tuotteiden vähimmäispitoisuus inverttisokerina ilmaistuna on 70-100 g riippuen tuotteesta.
- b) Liköörin alkoholipitoisuuden on oltava vähintään 15 tilavuusprosenttia.
- c) Liköörin valmistuksessa saa käyttää aromiaineita ja aromivalmisteita.
- Tiettyjä liköörejä (asetuksessa listaukset) saa kuitenkin maustaa ainoastaan makua antavilla elintarvikkeilla, aromivalmisteilla ja luontaisilla aromiaineilla:
 - Hedelmäliköörit
 - Kasviliiköörit
- Sokeripitoisuus tulee olla 80 g /l sellaisten liköörien osalta, joiden ainoana mausteena on gentiania tai vastaavaa kasvia tai koiruohoa.

Tislatut alkoholijuomat

Sloe gin

- Sloe gin on likööri, joka valmistetaan maseroimalla oratuomenmarjoja ginissä ja johon on mahdollisesti lisätty oratuomenmarjamehua.
- Sloe ginin alkoholipitoisuuden on oltava vähintään 25 tilavuusprosenttia.
- Sloe ginin valmistuksessa saa käyttää ainoastaan luontaisia aromiaineita ja aromivalmisteita.
- Virallista nimeä voidaan täydentää ilmaisulla ”likööri”.

Gentian

- Gentian on tislattu alkoholijuoma, joka valmistetaan gentiantisleestä, joka puolestaan on valmistettu
- Gentiankasvin (katkero/kielikatkero) juurista käyttämällä ja tislaamalla; tisleeseen voidaan lisätä maatalousperäistä etyylialkoholia.
- Gentianin alkoholipitoisuuden on oltava vähintään 37,5 tilavuusprosenttia.
- Gentiania ei saa maustaa.

EU:n asetuksia alkoholista

Maustettujen viinien asetus (251/2014)

Maustettujen viinituotteiden myyntinimitykset ja kuvaukset liitteessä II

- nimeämistä,
- myyntinimityksiä ja
- koostumus, valmistustapoja
- Myyntinimitystä tulee käyttää edellyttäen, että tuote täyttää sille asetetut vaatimukset
- Esim. Sangria, Glühwein, Viiniglögi

Maustettujen viinien asetus (251/2014)

Maustaminen määritelty erikseen maustettujen viinien ja siitä valmistettujen tuotteiden osalta (Asetuksen liite I)

Käyttää saa

- luontaiset aromiaineet ja/tai
- aromivalmisteet;
- aromiset yrtit ja/tai mausteet ja/tai mauste-elintarvikkeet.

Maustettujen viinien asetus (251/2014)

Esimerkkejä

Vermutti

- Vermutti on maustettu viini,
- lisätty alkoholia
- ominainen maku on saatu käyttämällä Artemisia-lajien asianmukaisia aineksia

Maiwein

- Maustettu viinipohjainen juoma,
- valmistettu viinistä, johon on lisätty Galium odoratum (L.) Scop. (Asperula odorata L.) – kasveja (tuoksumatara) tai niiden uutteita siten, että varmistetaan kasvin vallitseva maku
- alkoholipitoisuus on vähintään 7 tilavuusprosenttia

Etukäteiskysymyksiä

Miksi alkoholijuomassa käytetty yrtti ei välttämättä ole sallittu virvoitusjuomassa?

Vastaus: EU:n tislattujen alkoholijuomien /maustettujen viinien/nimisuoja asetus sallii ko. yrtin käytön vain ko. juomassa

Jos kasvia on käytettyä väkevän viinan mausteena, onko sen käyttö sallittu viineissä?
Entä oluissa/siidereissä?

Vastaus: EU:n tislattujen alkoholijuomien asetus sallii kasvin vainko. tislattuun alkoholijuomaan

Eli alkoholijuomiin on poikkeuksia, jotka tulevat niihin sovellettavasta lainsäädännöstä, muutoin sovelletaan elintarvikkeiden lainsäädäntöä.

Alkoholijuomien valmistaminen vaatii aina luvan

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Yhteystiedot

etunimi.sukunimi@valvira.fi

valvira.fi

@ValviraViestii

Vaikuttava valvonta – vastuulliset toimijat